

Dato: 14.10.2011 Arkivkode: N-99.1 Bilag nr: Arkivsak ID: 11/24335 J.post ID: 11/157955
Saksbehandler: Odd Landsverk

NOU 2011:14 BEDRE INTEGRERING - HØRINGSUTTALELSE FRA BÆRUM KOMMUNE

VIKTIGE PUNKTER I SAKEN:

Rådmannen viser til høring av NOU 2011:14, Bedre integrering, mål, strategier, tiltak, med høringsfrist 15. oktober 2011. Utredningen er avgitt til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) av inkluderingsutvalget. Utvalget foreslår over 200 tiltak. Områder som er analysert er arbeid, utdanning, deltakelse i demokrati og sivilsamfunn og levekår for øvrig. Temaene er vurdert ut fra et klasse-, ressurs- og kvinneperspektiv. Utvalget har i tillegg hatt som oppgave å se på områder hvor ulike verdier og prinsipper kan komme i konflikt. Utredningen kan i sin helhet lastes ned fra nettsiden til BLD:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/bld/dok/nouer/2011/nou-2011-14.html?id=647388>

BLD er spesielt interessert i innspill fra høringsinstansene om hvilke områder som bør ha politisk prioritet i arbeidet med oppfølgingen av forslagene i innstillingen. Bærum kommune har med utgangspunkt i dette utarbeidet kommentarer og faglige innspill til følgende kapitler i utredningen:

- Kap. 6: Arbeid og sysselsetting
- Kap. 7: Utdanning
- Kap. 8: Voksenopplæring og grunnleggende kvalifisering
- Kap. 9: Bedre bruk av innvandrernes medbrakte kompetanse

Rådmannen tar også opp noen helserelaterte problemstillinger som kan ha betydning for integreringsarbeidet, som ikke har blitt viet stor oppmerksomhet i utredningen.

Som det går fram av høringssvaret vurderer rådmannen at *utdanning, språkopplæring, kvalifisering og rekruttering til arbeidslivet* er de mest sentrale elementene i

integreringsarbeidet. Dette er nøkkelfaktorer som igjen vil påvirke de andre områdene som tas opp av utvalget; levekår, boligmonster og øvrig deltakelse i samfunnet.

I arbeidet med høringen har rådmannen konsultert Kommunenes sentralforbund (KS). KS vil også avgi en høringsuttalelse, men har fått utsatt fristen for sitt høringsvar.

Forslag til vedtak:

1. Rådmannens redegjørelse tas til etterretning.
2. Vedlagte høringsbrev sendes Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet som Bærum kommunes høringsvar.

Marit Langfeldt Ege

Gunvor Erdal

Vedlegg:

NOU 2011:14 Bedre integrering, mål, strategier, tiltak -
høringsuttalelse fra Bærum kommune

1413044

RÅDMANNENS REDEGJØRELSE

Rådmannen viser til høring av NOU 2011:14, Bedre integrering, mål, strategier, tiltak, med høringsfrist 15. oktober 2011. Utredningen er avgitt til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) av inkluderingsutvalget. Utvalget foreslår over 200 tiltak. Områder som er analysert er arbeid, utdanning, deltakelse i demokrati og sivilsamfunn og levekår for øvrig.

BLD er spesielt interessert i innspill fra høringsinstansene om hvilke områder som bør ha politisk prioritet i arbeidet med oppfølgingen av forslagene i innstillingen. Bærum kommune har med utgangspunkt i dette utarbeidet kommentarer og faglige innspill knyttet til følgende kapitler i utredningen:

Kap. 6: Arbeid og sysselsetting

Kap. 7: Utdanning

Kap. 8: Voksenopplæring og grunnleggende kvalifisering

Kap. 9: Bedre bruk av innvandrernes medbrakte kompetanse

Rådmannen tar også opp noen helserelaterte problemstillinger som kan ha betydning for integreringsarbeidet.

Som det går fram av høringssvaret vurderer rådmannen at *utdanning, språkopplæring, kvalifisering og rekruttering til arbeidslivet* er de mest sentrale elementene i integreringsarbeidet. Dette er nøkkelfaktorer som igjen vil påvirke de andre områdene som tas opp av utvalget; levekår, boligmonster og øvrig deltakelse i samfunnet.

KAP. 6 - ARBEID OG SYSSELSETTING

Bærum kommune slutter seg til utvalgets oppfatning om at gode levekår primært sikres gjennom arbeidsdeltakelse og at det skal være en målsetting om resultatlikhet, dvs. lik yrkesdeltakelse for innvandrere¹ som for den øvrige befolkningen. Innvandrere er en sammensatt gruppe med ulike forutsetninger, muligheter og utfordringer i arbeidslivet. Ulike behov i målgruppen krever derfor differensierte tiltak adekvate for ulike grupper, for eksempel ungdom og innvandrerkvinner. Det er dessuten viktig at tiltakene tar utgangspunkt i og understøtter innvandrernes egne endringsmotiver og behov (brukermedvirkning).

Bærum kommune støtter utvalgets vurdering i at NAV må samarbeide tettere med lokale samarbeidspartnere for å utvikle tiltak som er effektive i forhold til å få innvandrere over i utdanning eller arbeid (s. 160). Kommunens erfaring tilsier at det må favnes forholdsvis bredt, ved at det tilbys både språkopplæring, arbeidslivskunnskap og grunnleggende IKT ute i ulike bransjer. Effektive opplæringsløp oppnås som regel gjennom tett oppfølging av

¹ Høringssvaret legger til grunn SSB's definisjon av innvandrer/flyktning.

innvandrene både i opplæringen, kvalifiseringen og i arbeidstreeningen. Kommunen anbefaler at det derfor i større utstrekning enn i dag legges til rette for at NAV samarbeider tett med lokale voksenopplæringsentra eller annen relevant lokal samarbeidspartner for å kunne tilby gode opplæringsløp. Erfaringer viser at gode resultater oppnås hvor det er nært samarbeid mellom NAV, lokale tiltaksarrangører og ulike bransjer i næringslivet, der innvandrere får en kvalitetsmessig faglig opplæring og praksis med tilrettelagt språkopplæring og tilgang til et bransjenettverk.

Kvinner med innvandrerbakgrunn (side 161)

Bærum kommune støtter utvalget i at sysselsettingen blant kvinner med innvandrerbakgrunn må økes til tilnærmet samme nivå som for kvinner i resten av befolkningen. Kvinner med lavt utdanningsnivå, svake norskkunnskaper og manglende arbeidserfaring må få tilgang til utdannings- og kvalifiseringsløp som favner hele opplæringskjeden fra grunnleggende utdanning til opplæring i et yrkesfag.

Bærum kommune anbefaler en tilbakeholdenhet med å lage særordninger, f.eks. for kvinner med barn. Ordninger bør i størst mulig grad gjenspeile virkeligheten, herunder de krav som gjelder i arbeidsmarkedet. Det er viktig at innvandreren helt fra begynnelsen tilpasser seg en bærekraftig tilværelse som ikke er basert på særordninger.

Bærum kommune noterer seg utvalgets forslag om avvikling av kontantstøtten. En slik avvikling kan øke innvandrerkvinnens motivasjon til å etablere seg i arbeidsmarkedet. Det er videre viktig for språkutviklingen til barn med innvandrerbakgrunn at de fra tidlig alder kommer inn i et norskspråklig miljø. En eventuell utfasing av kontantstøtten vil skape et større behov for nye barnehageplasser, og øke rekrutterings- behovet i barnehagesektoren ytterligere. Bærum kommune forutsetter at de økonomiske konsekvenser for kommunene kostnadsberegnes og fullfinansieres gjennom økte frie inntekter, dersom kontantstøtten vedtas faset ut.

Unge med innvandrerbakgrunn (side 163)

Bærum kommune vil, i likhet med utvalget, understreke betydningen av en tidlig og målrettet innsats overfor unge innvandrere med kort botid. Denne gruppen vil ha behov for mer basiskompetanse før de går over i videregående skole for å unngå at de faller fra i videregående opplæring. For å bedre samfunnsforståelsen har det gitt best resultater der unge innvandrere med kort botid også har fått tilgang til språk- og/eller arbeidspraksis før overgang til videregående opplæring.

Arbeidsinnvandrere (side 165, 167)

Bærum kommune støtter utvalgets mål om å styrke arbeidet mot sosial dumping. Retter og plikter for arbeidstakere i norsk arbeidsliv er et tema som må styrkes i tilknytning til undervisningen i samfunnskunnskap og arbeidsrettet norskopplæring. Videre vil det være

fornuftig å vurdere nærmere om arbeidsgivere til utenlandske arbeidsinnvandrere kan forplikte seg til å finansiere grunnleggende opplæring i norsk og samfunnskunnskap og i bransjerettet norsk språk. Arbeidsgivere bør sette krav til norsknivå ved fast ansettelse. Det må være den enkelte arbeidstakers ansvar å dokumentere tilfredsstillende norsknivå ved slik ansettelse, for eksempel B1 nivå i norsk for å få fast tilsetning innen pleie/omsorg.

KAP. 7 - UTDANNING

Bærum kommune støtter utvalgets overordnede målsetting om at ”innvandrerbefolkningen skal ha like stort læringsutbytte i skole og utdanning som befolkningen for øvrig”(s. 200). For å oppnå dette foreslår utvalget intensiv opplæring av nyankomne over en femårsperiode for å ha nok ”ballast” til å kunne gjennomføre videregående skole (side 203). Bærum kommune anbefaler å forsterke innsatsen for å utvikle språkferdigheter og grunnleggende ferdigheter for innvandrere som kommer til landet i ungdomsskolealder eller senere, blant annet for å forhindre frafall i videregående skole.

For å unngå en ytterligere marginalisering av innvandrerbefolkningen i utdanning og arbeid, vil Bærum kommune anbefale at det iverksettes tiltak som sikrer en langt større gjennomføringsgrad i videregående opplæring. Ved å bruke særskilt tilrettelagt språkopplæring i samarbeid med faglærerne i videregående skole (embedded learning), økt bruk av læring gjennom praksis samt betydelig mer vekt på samarbeidet skole/hjem, vil frafallet fra yrkesfaglige studieretninger kunne reduseres. Dette vil kreve samarbeid på tvers av opplæringsnivåer, administrative så vel som faglige nivåer.

KAP. 8 - VOKSENOPPLÆRING OG GRUNNLEGGENDE KVALIFISERING

Bærum kommune støtter utvalget i det overordnede mål om å sikre alle innvandrere tilstrekkelige lese- og skriveferdigheter til å delta i videre utdanning, i arbeidslivet og på øvrige arenaer i samfunnet. Kommunen støtter også at det tenkes mer helhetlig i opplæringstilbudet til voksne innvandrere. Konkret vil dette gjelde både de som har behov for grunnleggende kvalifisering, for overgang til videregående opplæring og for de med høy utdanningsbakgrunn fra hjemlandet. I dag har kommunen ansvar for grunnskole og fylket for den videregående opplæringen.

Kommunen ser svært positivt på at utvalget vil reformere voksenopplæringen, og mener at dette er både faglig og tidsmessig nødvendig. Bærum kommune anbefaler at voksenopplæringen i tilstrekkelig grad er representert når det eventuelt nedsettes et utvalg som skal gjennomgå dagens opplæringstilbud for voksne, slik at opplæringstilbudet samsvarer med deltakernes forutsetninger og behov for å kunne gli inn i et moderne familie- og arbeidsliv.

Når voksenopplæringen skal reformeres vil det også være nødvendig å se på avtaleverket for de berørte lærere. Allerede i dag passer eksisterende arbeidsavtale dårlig med det arbeidet som skal utføres. Oppfølging av innvandrere i språk- eller arbeidspraksis foregår også utenom lærerens arbeidstid. Introduksjonsprogrammet er helårlig og fordrer også helårlig opplæring. Det er derfor rimelig at arbeidsåret for denne type lærere utvides og at fast arbeidstid pålegges på linje med arbeidstagerne i samfunnet for øvrig.

Bærum kommune anbefaler et videre utviklingsarbeid knyttet til å kartlegge deltakernes medbrakte kompetanse (utdanning og erfaring), deres behov for og ønske om grunnleggende kvalifisering, deres videregående opplæring samt gi veiledning om vedkommendes raskeste vei ut i arbeidslivet. At dette nå foreslås lovpålagt bifalles fra kommunens side. Kommunen anbefaler videre at en helhetlig kvalifiseringsplan for alle innvandrere (karriereveiledning) bør tas inn i hver enkelts individuelle plan og evt. legges i NIR².

I arbeidet med en reformering av voksenopplæringen vil Bærum kommune anbefale å dele innvandrerne i tre kategorier avhengig av deres kunnskapsmessige forutsetninger:

1. *For voksne innvandrere med liten eller ingen skolegang fra hjemlandet (spor 0 og 1), anbefaler Bærum kommune at det utarbeides en helhetlig plan for opplæring med økt vekt på grunnleggende ferdigheter, tilpasset språkopplæring og mulighet for tilrettelagt språkpraksis/arbeidspraksis. For denne gruppen vil det være formålstjenlig å øke samarbeidet med f.eks. arbeidsmarkedsbedrifter. Kommunen støtter utvalgets mål om å fjerne analfabetisme ved å tilby et alfabetiseringsår (lære å lese og skrive). Det må deretter forutsettes at det tilrettelegges for et praktisk rettet norskopplæringstilbud som kan kombineres med arbeid eller annen aktivitet. En helhetlig opplæring av denne gruppen vil kunne gå over flere år, med en kombinasjon av grunnleggende kvalifisering, språkopplæring og praksis. Mistilpasning i arbeidslivet har en tendens til å gå i arv. En vel fungerende og kvalifisert innvandrer vil også være et forbilde for sine barn i et moderne samfunn.*
2. *For innvandrere med grunnskole og evt. påbegynt videregående opplæring fra hjemlandet (spor 2), vil det være behov for økt fokus på grunnopplæring, slik at flere får mulighet til å kunne fullføre videregående skole. For de som ønsker en yrkesrettet videregående opplæring bør grunnopplæringen inneholde norsk- og samfunnskunnskap, arbeidslivskunnskap, fagnorsk i forhold til bransjen, grunnleggende IKT samt at det gjennomføres praksis i bransjen. Fullført yrkesrettet videregående opplæring gir fagbrev. Et fagbrev eller et kompetansebevis er et faglig sertifikat som lettere kan føre til varig arbeid. Bærum kommune anbefaler at etableres et tett samarbeid mellom videregående skoler og kommunale voksenopplæringssentra i dette arbeidet.*

² Norsk innvanderregister (her registreres blant annet gjennomførte norsktimer)

For innvandrere som ikke ønsker videregående opplæring, men vil raskest mulig ut i arbeidslivet, anbefaler Bærum kommune å opprette en ordning hvor den kommunale voksenopplæringen samarbeider med ulike bransjer og lokalt NAV for å lage gode opplæringspakker som sikrer lett overgang til arbeidslivet. Tett oppfølging av deltakere i praksis gir mulighet for løpende veiledning og tilpasset opplæring.

3. *For innvandrere med høy utdanning fra hjemlandet (spor 3), støtter kommunen at det legges til rette for at disse kan få tilgang til påbyggingskurs og/eller restopplæring, slik at de raskest får tatt i bruk medbrakt kompetanse og kunne tilpasse sin kompetanse til norske forhold. For å gjennomføre dette anbefaler Bærum kommune å opprette tilrettelagte kurs (klasseromsundervisning og IKT-basert opplæring) med vekt på høyt læringstrykk og samarbeid med høyskole/universitet og næringsliv.*

Utvalget foreslår å vurdere en endret tildelingspraksis av tilskudd til voksenopplæringen ved at kommunen først skal få tilskudd når deltakerne starter undervisningen. Det vil være en fordel for kommunene at tilskuddet utløses samtidig med utgiften. Ved dagens ordning mottar kommunene tilskudd for alle som bor i kommunen uavhengig om de mottar undervisning. Ved flytting mellom kommuner kan dette medføre at tilskuddet går til den første kommunen mens selve undervisningen pålegges tilflyttingskommunen. En slik omlegging bør bidra til at tilskuddet økes(ca. 20%), siden færre vil utløse tilskudd.

Introduksjonsprogram (side 242 - 244)

Bærum kommune støtter utvalgets målsetting om at 75 % av introduksjonsdeltakerne³ skal være i jobb eller utdanning etter endt introduksjonsprogram og at deltakerne blir kjedet til neste tilbud, slik at ingen går over i passivitet etter endt program.

Bærum kommune kan dokumenter gode resultater for deltakerne i introduksjonsprogrammet. I de siste 5 årene kan kommunen vise til følgende resultater:

År	Måloppnåelse	Måloppnåelse fordelt på kjønn
2006	68 %	Menn/kvinner
2007	78 %	Menn/kvinner
2008	67 %	73 % menn 62 % kvinner
2009	62 %	69 % menn 62 % kvinner
2010	69 %	69 % menn 68 % kvinner

³ Dette er også Bærum kommunes (Flyktningkontorets) mål pr. i dag.

Som det går fram at tabellen har kommunen oppnådd gode resultater også for kvinnene i introduksjonsordningen. Gode måltall skyldes blant annet at ansatte har en holdning om at kvinner kan og vil, og at det stilles krav og forventninger til kvinner som deltar i introduksjonsprogrammet. Det tilbys yrkesrelevante kurs i kombinasjon med norskopplæring. Disse kursene er og bør være lokalt arbeidsmarkedsrelatert. Kommunens erfaring er at skreddersøm av tiltak er kostnadskrevende, men gir gode resultater. En suksessfaktor er tett samarbeid med NAV og lokalt næringsliv. Det er også positivt med egne resultatmål for kvinner både på statlig og kommunalt nivå. Barnehageplasser er en forutsetning for at kvinnene skal kunne komme tilbake til introduksjonsprogrammet etter endt svangerskapspermisjon. Likeså er arbeidet med styrking av foreldrerollen viktig. Lykkes kommuner med kvalifisering av både kvinner og menn skapes bedre oppvekstvilkår for barna.

Bærum kommune ønsker også å fremheve følgende punkter som viktige i utviklingen av introduksjonsprogrammet⁴:

- Statlige etater bør vurdere å samarbeide tettere for å utnytte mulighetsrommet bedre. NAV har virkemidler som i større grad kan utnyttes av IMDi (flyktingearbeidet i den enkelte kommune). Bærum kommune anbefaler staten å lage forpliktende samarbeidsavtaler mellom egne forvaltningsorganer som igjen kan danne grunnlag for et helhetlig samarbeid med kommunene (effektivisering). Videre anbefales det at NAV etablerer et eget resultatmål i henhold til Introduksjonsordningen og tilhørende øremerkede tiltaksmidler. Lederforankring er et vesentlig suksesskriterium, jamfør Rambøll- rapport, 2011⁵.
- I forhold til de ulike innvandregruppene, herunder akademikere og analfabeter, anbefaler kommunen at det benyttes øremerkede midler for å utvikle metoder og tiltak som andre kommuner også kan nyttiggjøre seg. Analfabeter utgjør ca 20 % av deltakerne i introduksjonsprogrammet og det nåværende undervisningsopplegget i klasserom er ikke tilstrekkelig. Å etablere mindre undervisningsgrupper er nødvendig for å øke måloppnåelsen. For å oppnå dette bør finansieringsgrunnlaget revurderes.
- Resultatmål er viktig og tar tid å innarbeide i forvaltningsapparatet. Bærum kommune anbefaler å utvikle resultatmål som er målbare og forpliktende på alle nivåer i forvaltningen.
- Forpliktende samarbeid med lokalt næringsliv er et vesentlig suksesskriterium. Bærum kommune anbefaler at et slikt samarbeid blir et strategisk fokusområde for NAV.
- Bærum kommune støtter utvalgets forslag om å se spesielt på grupper med lav sysselsetting. Det er viktig å tenke nøye rundt hvordan dette skal gjøres for å unngå unødige stigmatisering. Kommunen anbefaler å etablere pilotprosjekter med

⁴ Disse punktene er i utgangspunktet relatert til flyktingearbeidet siden introduksjonsordningen pr. i dag er øremerket målgruppen flyktinger og gjenforente familiemedlemmer. Punktene er likevel relevante for kvalifiseringsarbeidet i bredere forstand..

⁵ Rambøll (2011), *Fou-prosjekt, Analyse av resultatoppnåelse i introduksjonsordningen*. Sluttrapport, september 2011.

utprøving av relevante tiltak for flere av gruppene. For øvrig støttes utvalgets anbefaling om å satse på kvalifiseringstiltak som erfaringsmessig gir resultater, samt fase ut tiltak som ikke gir ønsket effekt.

- Bærum kommune har gode erfaringer med forlengelse av programtiden utover 2 år og støtter derfor utvalget i å utvide ordningen med et tredje år for deltakere med særlige behov.
- Dersom introduksjonsprogrammet ikke fører til arbeid eller utdanning anbefaler Bærum kommune at NAV følger videre opp med gode individuelle tiltak (også norskundervisning). Deltakers erfaringer og mål må viderefremmes slik at det ikke blir brudd i kvalifiseringsprosessen til den enkelte.

Norskopplæringen (side 244)

Bærum kommune er enig med utvalget i at målet for norskopplæringen må være at innvandrene tilegner seg nødvendige norskkunnskaper for å kunne nyttiggjøre seg videre utdanning, komme i arbeid og delta i samfunnet. Norskopplæringen bør samsvare med de krav deltakerne møter i yrkeslivet og legge større vekt på arbeidsrettet opplæring. Norskopplæringen bør tilpasses det behov og de forutsetninger innvandrene har for å kunne bli aktive samfunnsborgere.

Kommunen vil understreke at norskopplæringen ikke må isoleres fra deltakernes virkelige liv. Norskopplæringen må sees i sammenheng med annen grunnleggende kvalifisering f.eks. innenfor IKT, fagnorsk og arbeidslivskunnskap samt med erfaringene fra praksis ute i ”det virkelige liv”.

For deltakere som er i arbeidslivet, men som trenger mer grunnleggende kvalifisering for å beholde jobb og unngå utestenging, anbefaler Bærum kommune å sette av en egen pott i BKA-programmet (Basiskompetanse i arbeidslivet) for minoritetsspråklige arbeidstakere. For deltakere som er ute av arbeidslivet og ønsker en rekvalifisering for å komme tilbake, bør det etableres et tett samarbeid med lokalt NAV for at også arbeidsledige i NAV-systemet kan få tilgang til språkopplæring, arbeidslivskunnskap, fagnorsk og praksis ute i ønsket bransje.

Når det gjelder videreutdanning av lærere i voksenopplæringen, vil det være store faglige gevinster å hente ved at ansvaret blir overført fra fylkesmannen til VOX⁶ og at det blir opprettet tettere samarbeid med høyskole/universitet for å sikre faglig tyngde i etterutdanningen. Kommunen anbefaler at flerkulturell forståelse bør være obligatorisk for lærere som skal undervise innvandrere (f.eks. 15 studiepoeng, jfr. Danmark).

Norskprøvene gjennomføres i dag tre ganger pr år og følger derfor ikke skoleårets semestre. Mange går opp til norskprøve midt i et semester, rett etter oppstart av kurs. Dette oppleves som lite hensiktsmessig. Kommunen anbefaler derfor at Norskprøve (ny med ny læreplan) avlegges elektronisk og kan gjennomføres når deltakeren er på rett nivå, altså

⁶ VOX er nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk.

uavhengig av oppsatte datoer. Alternativt bør felles nasjonale prøver legges slik at de følger ordinær semesterinndeling.

Kommunens økonomiske rammer (side 246):

Bærum kommune støtter utvalgets forslag om å gjenopprette avsettingen av stimuleringsmidler til kommunale innvandrertiltak for å sikre løpende utviklingsarbeid og forbedre introduksjonsprogram og norskopplæring. Kommunens voksenopplæringscenter har i tidligere år mottatt slike stimuleringsmidler og på den måten fått mulighet til å utvikle flere tilbud, f.eks. modell for helhetlig opplæring og NYK (norsk med yrkeskvalifisering). Uten slike midler ville disse programmene aldri sett dagens lys.

Ved at rett og plikt til norskopplæring økes fra 300 til 600 timer, vil en tilhørende økning av tilskuddet til kommunene måtte finne sted. For at spesielle grupper skal få et bedre tilrettelagt tilbud (for eksempel analfabeter og andre med særskilte behov), må finansieringsordningene styrkes.

Ny sjanse (side 264):

Bærum kommune støtter utvalgets forslag om å videreføre prosjekt Ny sjanse. Kommunens erfaringer tilsier imidlertid at det må stilles atskillig sterkere krav til måloppnåelse og tettere oppfølging samt at det må få større konsekvenser for deltakerne som ikke følger ”spillereglene”. Deltakerne må forstå at ”det lønner seg å være i jobb”.

KAP. 9 - BEDRE BRUK AV INNVANDRERNES MEDBRAKTE KOMPETANSE

Bærum kommune støtter målsettingen til utvalget om at alle innvandrere skal få uttelling for sin medbrakte kompetanse, slik at deltakere med fagutdanning eller høyere utdanning som bruker denne i sitt arbeid får den samme uttellingen som den øvrige befolkningen.

Det er viktig, som utvalget foreslår, å utvikle en felles mal for registrering av medbrakt kompetanse og at alle innvandrere får en rett til slik registrering. Derved vil prosessen med registrering, kartlegging, vurdering og godkjenning systematiseres og effektiviseres slik at innvandrere raskest mulig får opplysning om behov for nødvendig restopplæring for å kunne få jobber i tråd med sine kvalifikasjoner.

Utvalget foreslår at personer med høyere utdanning gis rett til å få vurdert medbrakt kompetanse ved høyskole eller universitet. Det foreslås videre at NAV gis ansvar for å sikre tilgang til et landsdekkende tilbud gjennom avtaler med utvalgte universitet og høyskoler (s. 266). Bærum kommune anbefaler at NAV benytter kommunale voksenopplæringssentra i dette arbeidet, spesielt der hvor tilbud og kompetanse på området allerede er etablert.

Kommune støtter at det opprettes en nasjonal standard for realkompetansevurdering slik at den blir lik, uavhengig hvor innvandreren bor i landet.

Bærum kommune anbefaler at staten i større grad må legge til rette for at arbeidsgivere lettere og mer effektivt kan kontrollere og vurdere innvandrernes medbrakte kompetanse. Kommunen ser positivt på forslag om å utrede ordninger som gjør det lettere for innvandrere å tilegne seg nødvendig tilleggsutdanning for økt deltakelse i arbeidslivet. Økonomiske og administrative konsekvenser av tiltak må utredes i den sammenheng.

Bærum kommune anbefaler at registrering, kartlegging og forhåndsvurdering av medbrakt kompetanse starter rett etter ankomst til Norge.

INTEGRERING OG HELSE

En forutsetning for varig deltakelse i arbeidslivet er god helse. Utredningen nevner kort behovet for en mer tilgjengelig og kompetent helsetjeneste som kan gi innvandrere et bedre helsetilbud, og nevner også behovet for tolk. Det påpekes også at *”ved behandling av kommuneplaner bør det rettes et fokus mot folkehelsearbeid i forhold til innvandrerbefolkningen”* (s. 106).

Bærum kommune mener helsedimensjonen er et viktig anliggende som burde vært omtalt bredere i utredningen, og fortjent egne tiltak. Det er dokumentert at personer i lavinntekts- og lavutdanningsgruppene, som innvandrere i stor grad tilhører, har betydelig høyere sykkelighet og flere risikofaktorer enn befolkningen for øvrig. Det er også dokumentert at flere folkehelsesykdommer har vesentlig høyere utbredelse i noen innvandrergrupper. En generelt svekket helse vil utvilsomt ha betydning særlig for deltakelse i arbeidslivet, men kan også påvirke samfunnsdeltakelse generelt. Når innvandrere har høyere trygdeandel enn befolkningen generelt skyldes dette også reell økt sykkelighet og er ikke nødvendigvis uttrykk for en lavere arbeidsvilje. Mye av den økte sykkeligheten kan forebygges siden den er relatert til negativ helseatferd som inaktivitet, dårlig kosthold og røyking. Folkehelse-tiltak rettet mot disse gruppene er derfor særlig aktuelt. Det er viktig at tiltakene utformes i tett dialog med innvandrerne selv slik at de oppleves som opplysende og relevant. I noen innvandrergrupper kan det være behov for alminnelig helseopplysning omkring sammenhengen mellom helseatferd og sykkelighet.